

izvirni znanstveni članek
prejeto: 2011-02-01

UDK 821.163.6.09-1:316.7(450.361)"19"

PODOBA TUJEGA V SLOVENSKI POEZIJI S TRŽAŠKO MOTIVIKO, OD ZADNJIH DESETLETIJ AVSTRO-OGRSKE DO PRVIH LET SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Ana TOROŠ

Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko, Kostanjeviška cesta 16, 5000 Nova Gorica, Slovenija
e-mail: ana.toros@ung.si

IZVLEČEK

Pričujoči prispevek raziskuje podobo Drugega v slovenski poeziji s tržaško motiviko, v času od konca 19. stoletja do prve polovice 20. stoletja. Pri tem upošteva dogajalni prostor in časovne koordinate, znotraj katerih se ta podoba pojavlja. Pokaže se, da slovenski pesemski protagonist doživlja Drugega v tržaškem prostoru povečini kot grožnjo slovenstvu.

Ključne besede: slovenska poezija, Trst, imagologija

L'IMMAGINE DELL'ALTRO NELLA POESIA SLOVENA CON MOTIVI TRIESTINI DAGLI ULTIMI DECENNI DELL'IMPERO AUSTROUNGARICO AI PRIMI ANNI DEL TERRITORIO LIBERO DI TRIESTE

SINTESI

L'articolo analizza l'immagine dell'Altro nella poesia slovena con motivi triestini nel periodo che va dalla fine dell'Ottocento alla prima metà del Novecento. Considerate le peculiarità del territorio e delle coordinate temporali che determinano l'emergere del fenomeno si può evincere che il protagonista della poesia percepisce l'Altro all'interno del contesto triestino prevalentemente come minaccia alla slovenità.

Parole chiave: poesia slovena, Trieste, imagologia

PODOBA TUJEGA V SLOVENSKI POEZIJI O TRSTU NA ZAČETKU 20. STOLETJA

Slovenska poezija s konca 19. in z začetka 20. stoletja, ki si je za svoje problemsko izhodišče izbrala tržaški prostor, je kot domačo deželo pojmovala Avstro-Ogrsko, tuji svet pa se je odpiral onkraj njenih meja.¹ Neposredni stik z njim je omogočalo tržaško pristanišče: »Tu ladjam se blago v trebuhe stavi, / kar zraslo ga v deželi je doma, / ob Odri, Visli, Donavi in Savi« (Samec, 1981, 24),² in dalje »/t/am tisoč rok na delu je od davi, // da ladjam vse bogastvo iz trebuha / pobere in na tuje ga odpravi ...« (Samec, 1981, 25). V tem okviru se je »Amerika« vzpostavljala kot tujina, nepoznani prostor, kamor je pesemski lik projiciral upanje v preživetje: »Saj veš, da grem zaradi naju / v Ameriko ... Tam v novem kraju / denarja z delom si prislužim, / da s tabo se čimpreje združim!« (Aškerc, 1989, 168). V tako razmejenem prostoru »Drugi« (Pageaux, 2005, 10),³ njegova prisotnost na Tržaškem, njegov odnos do opazujoče kulture, ni bil nepogrešljivi del upesnjene sveta. Slovenska poezija s tržaško motiviko se je v tem času omejevala na opisovanje življenja slovenskih ribičev ob tržaški obali in slovenskih kmetov v njenem zaledju, pa tudi na razkrivanje notranjih čustvenih doživetij, predvsem ljubezenskih, ki niso temeljila na narodnostni problematiki, v smislu čustvene vezi med domačinom in tujcem. Dragotin Kette je projiciral čutno ljubezensko izpoved na pomol Sv. Karla, vendar ni izpostavljaj narodnostnega porekla lepe Tržačanke: »No, časi so minuli, / ko sem ljubil blede smrt, / sedaj pa ljubim tebe, / o juga sončni vrt!« (Kette, 1949, 31). Do stika med Slovenci in Drugim (Italijani) ob tržaški obali je najpogosteje prišlo zaradi trgovanja, pri prodaji domačih pridelkov in ulovljenih rib, pri čemer so Slovenci postavljeni v vlogo prodajalcev, Drugi pa v vlogo kupca. Izpovedni lik (Slovenec) v tem primeru ni negativno nastrojen do tuje kulture. V Aškercovi pesmi *Školjka* iz zbirke *Jadranski biseri* (1908) je zaznati šegavo spogledljivost med slovenskim ribičem in lepo Italijanko iz Trsta: »Takšno lice rožnato imelo / včeraj v Trstu laško je deklè! // Rib je kupila od mene / signorina mlada,

lepa – da!« (Aškerc, 1989, 189). Kljub temu je ravno pri Aškercu, v njegovi *Baladi o Čožotih*⁴, nakazana socialno-nacionalna napetost na Tržaškem, ki se v naslednjih letih izrazito stopnjuje. Srečanje oziroma spopad med slovenskimi in italijanskimi ribiči je v tem primeru locirano na tržaško morje, vendar pri tem še ni izpostavljena nacionalna pripadnost Drugega, saj je tujec s slovenske strani označen zgolj po krajevni pripadnosti (»Čožoti«). Na drugi strani je Drugi že uzavestil nacionalno razliko in se do slovenskih ribičev vrednostno opredelil (»ščavi«). Spopad torej ni samo ekonomske narave, ne izvira zgolj iz nuje po zagotovitvi ribolovne cone za preživetje ribiških družin: »Prišli so Čožoti / čez široko morje / od obali laške / s pisanimi jadri, / s praznimi čolnici /.../ z lačnimi želodci, / z drznimi očmi. // Pa lovili ribe / so Čožoti lačni / v morju našem krasnem, / sinjem, plodovitem« (Aškerc, 1989, 176), temveč je spodbujen z zmerljivkami Čožotov: »Čožoti, / kazali nam osle, / pitali nas s »ščavi«, / kadar so veslali / drzni mimo nas« (Aškerc, 1989, 176).

Čožoti se nekaj let za tem pojavijo v Grudnovi pesmi *Božja pot v Barbano* (1920), ki opisuje romanje v priljubljeno versko središče pri Gradežu, katerega so se udeleževali tako Slovenci kot Italijani in Furlani: »Devinčani, Križani in Istrijani / in kar jih na naši še obali, / iz vseh vasi so verni priveslali, / Čožoti ž njimi, Brici in Furlani« (Gruden, 1920, 29). Nacionalna pripadnost Drugega pri Grudnu prav tako še ni predmet pesemske obravnave, saj je v pesemskem središču romarsko doživetje, ki povezuje pripadnike različnih narodnostnih skupin. Srečanje z Drugim torej tako kot v primeru Aškercovih ribičev ni intencionalno. To obenem pritrjuje domnevi, da je v preučevani pesniški produkciji opazujoča kultura osredotočena nase in ne reflektira večkulturnosti tržaškega prostora.

PODOBA TUJEGA V SLOVENSKI POEZIJI O TRSTU V MEDVOJNEM OBDOBJU

V Grudnovi zbirki *Primorske pesmi*, iz katere je vzet romarski motiv, se sicer odstirajo tudi drugačni odnosi. Drugi je namreč v tem medvojnem obdobju⁵ zavestno

1 Prispevek je nastal na podlagi raziskave *Podoba Trsta in Tržaškega v slovenski in italijanski poeziji prve polovice 20. stoletja* (Srečko Kosovel, Umberto Saba), ki jo je v študijskem letu 2009/2010 štipendiral Consorzio per lo Sviluppo Internazionale dell'Università degli Studi di Trieste.

2 V pričujočem prispevku analizirane pesmi Janka Samca (Trst, 1886–Ljubljana, 1945) so v knjižni obliki izšle šele po njegovi smrti (1981). Nastale naj bi med leti 1926–1945, po pesnikovem odhodu s Tržaškega v Kraljevino SHS.

3 Pričujoča raziskava metodološko izhaja iz literarne imagologije, ki preučuje podobe tujega v književnosti, ob predpostavki, da vsaka podoba nastane, ko se Jaz (opazujoča kultura) zave svojega odnosa do Drugega (opazovane kulture). Takšna perspektiva zahteva ne le upoštevanje literarnega besedila, temveč tudi silnic, ki oblikujejo družbo, njen literarni sistem in socialni imaginarij (Pageaux, 2008, 17–52).

4 Italijanski ribiči iz Chioggie, mesteca blizu Benetk (Volpi Lisjak, 2010, 93).

5 Poezija s tržaško motiviko medvojnega obdobja se osredotoča na nekatere zgodovinske dogodke in spremembe na Tržaškem, ki so zaznamovali usodo Slovencev v tem prostoru. Mednje najprej sodi požig Narodnega doma v Trstu leta 1920. Naslednja tematika, ki je vpeta v obravnavano pesništvo, je socialna stiska slovenskega prebivalstva, ki je pogosto posledica nacionalne. V kontekstu socialno-nacionalne problematike zasledimo v delih slovenskih pesnikov posebno skrb za slovenski jezik, saj je v tem času prišlo do uzakonjenega poitalijančevanja krajevnih imen, priimkov in osebnih imen. Poleg beleženja tovrstne represije je slovenska poezija ovekovela poskuse upora proti tovrstnim političnim ukrepom. V sklopu teh sta se v pesništvu posebej močno zasedrala motiva prvega in drugega tržaškega procesa (Kacin Wohinz, 2000, 29–79).

vpeljan v pesemsko dogajanje, pri čemer sta s perspektive slovenskega pesemkega protagonista oziroma opazujoče kulture pri Drugem izpostavljena predvsem njegov zaničevalen odnos do slovenstva in njegova prisvojitve slovenskega ozemlja, ki si ga prizadeva nasilno potujčiti. Posledično v dvajsetih in tridesetih letih dvajsetega stoletja ne zasledimo več slovenskih pesmi, ki bi spregovorile o Drugem s pozitivnega ali vsaj z vrednostno nevtralnega gledišča. Pesemski prikazi so tako začrtani v črno-beli tehniki, med narodnozavednim slovenskim protagonistom in njegovim nasilnim, tudi amoralnim antagonistom, ki je močnejši in zmaga na politični ravni.

V tej optiki moramo brati sonet Janka Samca *San Antonio*: »Na trgu Ponte Rosso / razpenjajo že štante brhke starke / da ujele z jutrom bi ‚l'affare grosso‘« (Samec, 1981, 20), ki po eni strani obnavlja motiv ekonomskih vezi med domačo in tujo kulturo iz Aškerčevih verzov (*Školjka*; Aškerc, 1989, 189), po drugi morda nakazuje represijo nad slovenskimi mandriekami, ki so morale po letu 1920 na tržnici govoriti italijansko, sicer bi izgubile mesto na trgu (Čermelj, 1965, 87).

Poleg tovrstnih pesemskih relacij med Jazom in Drugim zasledimo znotraj slovenske poezije upornega pesemkega subjekta, ki je spregovoril v imenu zatiranih Slovencev in poudarjal pomen slovenske kulture in jezika. Pri Karlu Široku (1889–1942) se pesemski predstavnik slovenstva zaradi »nekronanega kralja«, ki se je sam oklical za vladarja in ga ljudstvo zaradi krivic ne sprejema, obrača k Bogu in ga prosi odreditve (Širok, 1935, 56).

Kljub občasnim poskusom presejanja vsiljene vloge »sužnja« je slovenski pesemski subjekt sprejemal položaj žrtve in šibkejšega povečini pasivno, z obupom in bolečino zaradi nemoči pred krivico. Janko Samec je v tem kontekstu spregovoril o »viharnih dneh« in težkih razmerah, ki spreminjajo ljudi v »sužnjeve črede, / ki jim za vse na svetu duša umrla / je sredi težkih dni trpljenj je in bede« (Samec, 1981, 35), saj Kraševci uspejo izustiti le še »plašen zvok nekdanjih dni besede, / ko so njih srca v lepša sonca zrla« (Samec, 1981, 35).

Drugi je torej predvsem element, ki spodbudi opazujočo slovensko kulturo k samorefleksiji. Na teoretični ravni je takšno možnost relacije med opazujočim in opazovanim predvidela Nora Moll, saj je ugotovila, da se neka skupnost lahko identificira v podobi (pozitivni ali negativni), ki so jo o njej oblikovali njeni sosede, ali pa se želi od nje namenoma diferencirati (Moll, 1999, 221).

Obenem lahko ugotovimo, da se kot pesemski prostori srečevanj med opazujočim in opazovanim pogosto vzpostavijo kraji najhujših obračunov s slovenstvom. Srečko Kosovel je v pesmi *Ej, hej* izpostavil tragičnost požiga uredništva slovenskega političnega časopisa *Edinost*, s katerim je bil po mnenju avtorskega subjekta prizadet celoten slovenski narod (»dežuje na sive ljubljanske hiše«; Kosovel, 1974, 54; Ocvirk, 1974, 604–605). H Gandiju se je pesnik nadalje obračal glede požiga slovenskega Narodnega doma in delavskega

doma v Trstu, v pesmi s povednim naslovom *Italijanska kultura* (Kosovel, 1974, 605). Številni slovenski pesniki so v tridesetih in štiridesetih letih spregovorili o prvem in drugem tržaškem procesu, predvsem o njunih sklepnih dejanjih v Bazovici in Opčinah, s katerimi je bil izoblikovan pesemski simbol upora Primorskih Slovencev proti zatiranju njihove osebne in narodne integritete. V pesniških zbirkah, izdanih v Kraljevini Jugoslaviji, tržaških ilegalnih publikacijah medvojnega obdobja ter tržaških časopisih prvih povojnih let, so namreč o teh dogodkih spregovorili tako tržaški pesniki (Igo Gruden, Danilo Benčina) kot njihovi goriški sonarodnjaki (Ljubka Šorli, Karel Širok).

V prikazu tovrstnih medvojnih dogodkov je bil Drugi zaradi slovenskim bralcem poznane neugodne politične klime imenovan posredno, s pomočjo zgodovinske in biblične motivike ter s projiciranjem Drugega v negativne like. Ljubka Šorli je v spominski pesmi bazoviškimi žrtvam povzročitelja zla nad »primorskimi junaki« poimenovala »črna tolpa« (Šorli, 1973, 84–85). Paleta oznak za Drugega je uporabila »Rodoljubka«, verjetno Marica Gregorič Štepančič (1876–1954). V njeni pesmi na obletnico požiga Narodnega doma, objavljeni v *Jadranski glasilo zavednega ženstva* (1921–1923), je Drugi prikazan kot »tujec« in »Neronov potomec«. S slednjim je »tujcu« priznala rimski izvor, vendar ga je opredelila zgolj z negativnimi dejanji rimskega cesarja Nerona, ki mu legenda pripisuje požig Rima (Dando-Collins, 2010, 99–110). V obravnavani pesmi »Neronovi potomci« upepelijo Narodni dom, simbol slovenstva. Pesniško misel Srečka Kosovela v pesmi *Blizu polnoči*: »Srce-Trst je bolno. / Zato je Trst lep. / Bolečina cvete v lepoti« (Kosovel, 1974, 55) je možno med drugim razumeti kot spoznanje lirskega subjekta, da občutimo pravo vrednost stvari šele v trenutku, ko nam je ta odvzeta. Tudi v tem primeru se pesnik izogne neposredni označitvi vzrokov za »tržaško bolečino«. Redka so neposredna imenovanja Drugega, kot se to zgodi v Grudnovem sonetnem distihu *Devin*, kjer se lirski subjekt sprašuje, komu lahko izpove svojo bolečino, saj je njegov narod najprej trpel pod tujimi fevdalci, sedaj pa »v robstvu gine« (Gruden, 1920, 77), ter nadaljuje, da »Taljan / podčrtala A. Toroš/ naj grad le zida! – mi molčimo ... / a ko čez Kras nam prvi zubelj sine, / na meji Furlanije ga zdrobimo« (Gruden, 1920a, 77).

V manjši meri je za slovensko poezijo s tržaško motiviko medvojnega obdobja značilna delavska problematika, ki postavlja razredna nasprotja nad nacionalna, s čimer se pesemski konflikt oblikuje med revnim protagonistom (pogosto prvoosebni množinski subjekt, ki spregovori v imenu delavcev) in bogatim družbenim slojem. Takšno pesemsko zasnovo pojasnjuje enotnost delavskega gibanja treh narodnosti (slovenske, hrvaške in italijanske) v Julijski krajini (Kacin Wohinz, 2000, 45). V tako imenovanem »rdečem dvoletju« (1919–1920) je namreč v Italiji »politično sceno obvladovalo revolucionarno delavsko gibanje, ki se je izražalo v nenehnih stankah, zasedbi tovarn in ustanavljanju delavskih sve-

tov. /.../ Slovensko prebivalstvo se je po vojni množično vključevalo v socialistično gibanje, ker je od revolucionarnega prevrata v Italiji pričakovalo rešitev tako socialnih kot narodnostnih vprašanj» (Kacin Wohinz, 2000, 45–47). V ta kontekst lahko postavimo predvsem pesmi Stana Kosovela, brata Srečka Kosovela (Mahnič, 1981, 10; Bernik, 1984, 9), pa tudi pesem Janka Samca *Trst*: »Na daljnem vzhodu dneva rdeči smeh / kipi v vseмир, in gričkov dolga vrsta / se prebudila je ... /.../ V pristanu tisočerih vesel šum / in vrisk vetrov, ki uprti v jadra bela / ne morejo preupiti /sic!/ pesmi dela / širokih prsi milijonskih trum« (Samec, 1923, 65).

Zunaj teh okvirov so manj zaostreni odnosi med pripadniki obeh narodnostnih skupin upodobljeni zgolj v satiričnih pesmih, ki bazirajo na stereotipni relaciji med Italijanom – lomilcem ženskih src – in lahkomišelnost Slovenko. V pesmi Rojanska »Geiska«⁶ moški lirski subjekt pojasnjuje, da se rojanska dekleta »lišpajo« in v »sergente – ufficiale se zaljubujejo« (N. N., 1924, 6), pri čemer se privlačnost »tujca« povečuje zaradi močnega ekonomskega in političnega položaja.

PODOBA TUJEGA V SLOVENSKI POEZIJI O TRSTU V ČASU DRUGE SVETOVNE VOJNE

Do premika v podobi Drugega znotraj slovenske poezije s tržaško motiviko je prišlo v času druge svetovne vojne, po kapitulaciji Italije in prihodu nemške vojske, predvsem v pesmih, ki so jih zapisali slovenski taboriščniki v tržaških zaporih, ko so čakali na premestitev v tujino (Nemčijo). Ta se je v pesmih izrisovala kot neznani prostor, prepreden z grožnjo trpljenja in smrti: »Dekleta primorska v Coroneo gredo, / žvižgajo in pojo, srce je žalostno /.../ Dekleta pisala so pisemce žalostno: / Očka in mamca, mi v Nemčijo gremo« (N. N., 1996, 26). Podoba Nemcev se je v skladu s tem odločilno oblikovala na podlagi stikov z nemškimi vojaki in konotirala s predstavo vojnega nasilja in deportacij. Kljub temu je med opazujočim (Slovencem) in Drugim (Nemcem) običajno opazna nizka stopnja čustvene vpletenosti, saj je težišče pesemske pripovedi v poročanju o dogodkih, manj pa v prikazu nasilja, ki je prizadelo pesemske protagoniste na osebni ravni, kakor je razvidno iz pesmi *Trst* Filipa Riharja, ki se spominja noči na kolodvoru v Trstu leta 1944: »Beguncev poln, Primork in cul. / German se je močno učvrstil, / povsod težak korak patrolj ...« (Rihar, 1997, 98).

Morebiti je bila manj obremenjena podoba o Nemcih v spominskem okviru medvojnega obdobja na Tržaškem odločilna pri izbiri nemškega lika kot tujega protagonista znotraj slovenske pesmi *Marjuča* Vinka Šumrade – Radoša Ivanova (1916–1990), ki je kot funkcionar komande ilegalno prebival v Trstu (Paternu, 1995, 68). Na pesemskem prizorišču, lociranem v Trst, se namreč splete ljubezen med slovenskim dekletom z imenom Marju-

ča in nemškim vojakom Fricem. Vojak Marjučo zasnubi, vendar ga na poti v domovino, kamor odpotuje, da bi se poslovil od umirajoče matere, ubije angleška bomba (Šumrada, 1995, 71). Boris Paternu je zaradi ljubezenskega stika med domačo in tujo kulturo ugotavljal, da »ta partizanski pesnik zmore razumeti tudi ljubezen na sovražnikovi strani in v zgodbi začutiti kos skupne vojne tragike« (Paternu, 1974, 223–233).

PODOBA TUJEGA V SLOVENSKI POEZIJI O TRSTU V PRVIH POVOJNIH LETIH

Konec druge svetovne vojne ni spremenil pesemske relacije med opazujočo in opazovanimi kulturami v smislu pozitivno naravnanih, prijateljskih srečevanj. Pač pa je spremenjeni politični položaj povojnega obdobja pesemskega subjekta postavil v vlogo glasnika o usodi slovenske skupnosti, o kateri so odločale domače in tuje politične sile. Peter Levec (1923–1999) je v času mirovnih pogovorov v Partizanskem dnevniku objavil z optimizmom prežeto pesem Edvardu Kardelju (K odhodu na mirovno konferenco v Pariz): »Vi greste, z vami grejo milijoni / živečih, palih, silnih in jeklenih. /.../ Vi greste nove staviti nam mejnike / in z roko v roki – silna, svetla vrsta / čez Rézijo, Trbiž, Kanin, do Trsta« (Levec, 1946, 3). Na drugi strani se je tržaško področje v pesemskem prostoru začelo na podlagi ideološkega prepričanja ločevati na domače in tuje. Kot zapiše Lev Svetek – Zorin (1914–2005) v pesmi *Pozdravljena, Rdeča Armada!* (ob 27-letnici ustanovitve), objavljeni v Partizanskem dnevniku, izpovedni lik spregovori o Trstu kot o »domačem« mestu, zaradi prepričanja o vzpostavitvi »domače« ideologije v njem: »A Rdeči Armadi vse dalje mudi se / do Trsta in do Korotana«⁷. Prvotni optimizem v pesmih se je zaradi neugodnih političnih razpletov hitro prelevil v razočaranje in občutek, da je bilo zaman vse medvojno in vojno trpljenje Slovencev na Tržaškem. Dora Gruden (1900–1988), sestra Iga Grudna, je v Beograjskih pismih (1–8) (Razgledi) iz leta 1949 z grenkobo ugotavljala, da »/n/a meje zremo, v zmede novih spletk: ni zmagi vse v zasmeh?«, tako da se ji je zdelo, »da milijoni padli so zastoj, za prazen nič« (Gruden, 1949, 463).

Posledično se je v slovenski poeziji s tržaško motiviko še naprej ohranjala pesemska podoba zaprte slovenske skupnosti na Tržaškem, temelječa na strahu pred narodnostnim zatiranjem. Stiki z Angleži in Američani na Tržaškem so bili v pesemskem prostoru prikazani kot grožnja slovenstvu, tudi če so se vzpostavili na ljubezenski ravni. S tega posttravmatskega vidika naslika Črtomir Šinkovec (1914–1983) ogrožajočo erotično vez med angleško govorečim tujcem in Slovenko v *Melanholiji*, objavljeni v *Koledarju Osvobodilne fronte za Svobodno tržaško ozemlje*. Nekdanja ljubezen avtorskega subjekta se namreč v Trstu sprehaja »s tujci, / angleško

6 Čuk na pal'ci, 1. 5. 1925, 6. Rojanska »Geiska«.

7 Partizanski dnevnik, 23. 2. 1945, *Pozdravljena, Rdeča Armada!*, 3.

se bo sin učil ...« (Šinkovec, 1949, 45). Lirski subjekt se zaradi te ljubezenske vezi sprašuje, ali bo njen sin »dal srce slovenski zemlji, / se bo za nove dni boril« (Šinkovec, 1949, 45) ali bo celo zatajil svoje slovensko poreklo.

Prav skrb za ohranitev slovenstva je bila torej prevladujoči vzgib pri pesemskem oblikovanju podobe Drugega na Tržaškem pri sicer zaprti slovenski skupnosti. Pri tem je edino ljubezenska tematika občasno premostila prepad med domačo in tujimi kulturami.

IMAGES OF THE OTHER IN SLOVENE POETRY WITH TRIESTINE MOTIFS, FROM THE LAST DECADES OF THE AUSTRO-HUNGARIAN EMPIRE THROUGH THE FIRST YEARS OF THE FREE TERRITORY OF TRIESTE

Ana TOROŠ

University of Nova Gorica, School of Humanities, Kostanjeviška cesta 16, 5000 Nova Gorica, Slovenia
e-mail: ana.toros@ung.si

SUMMARY

This article examines the image of the Other in Slovene poetry with Triestine motifs from the late 19th century through the first half of the 20th century, taking into consideration the narrative space and temporal coordinates within which the image of the Other appears. In Slovene poetry from the late 19th and early 20th century, the contact between Slovenes and the Other (Italians) most frequently occurred during the sale of produce and fish, where Slovenes assumed the role of sellers and the Others the role of buyers. In this case the attitude of the narrative character (a Slovene) toward the foreign culture is not negative. Different relations emerge in the poetry of the inter-war period. Here, the Other is consciously introduced into the poem so that the narrative character can draw on his contemptuous attitude toward Slovenhood. Thus, in the 1920s and 1930s no Slovene poems were written that spoke of the Other with a positive or neutral tone. Instead, the interest in the Other is limited to the representation of his violent actions. Accordingly, the technique adopted by the poet to depict the nationally conscious Slovene protagonist and his antagonist is black and white. Another shift concerning the image of the Other within Slovene poetry with Triestine motifs occurred during World War II, in particular in poems written by Slovenes in Triestine prisons while waiting to be transferred abroad (to German concentration camps). In their poems, the foreign land is described as unknown space imbued with the threat of agony and death. The image of Germans was formed based on contacts with German soldiers and connotated with the concept of war violence and deportation. Another threat to the subsistence of Slovenhood in the Triestine area as presented in the poetry written in the period of the Free Territory of Trieste was contacts with the English and Americans.

Key words: Slovene poetry, Trieste, imagology

VIRI IN LITERATURA

Aškerc, A. (1989): Zbrano delo, četrta knjiga. Ljubljana, Državna založba Slovenije.

Čuk na pal'ci (1922–1926): Gorica, Narodna tiskarna.

Gruden, D. (1949): Beograjska pisma (1–8). Razgledi, 461–464.

Gruden, I. (1920): Primorske pesmi. Ljubljana, Zvezna tiskarna.

Kette, D. (1949): Zbrano delo, prva knjiga. Ljubljana, Državna založba Slovenije.

Kosovel, S. (1974): Zbrano delo, druga knjiga. Ljubljana, Državna založba Slovenije.

Levec, P. (1946): Edvardu Kardelju (K odhodu na mirovno konferenco v Pariz). Primorski dnevnik, 27. 7. 1946, 3.

Levec, P. (1996): Naša pesem. V: Paternu, B. (ur.): Slovensko pesništvo upora. 1941–1945. Zaledne. Tretja knjiga. Novo mesto - Ljubljana, Tiskarna Novo mesto, Dolenjska založba - Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 26.

Partizanski dnevnik: Glasilo Osvobodilne fronte za Primorsko in Gorenjsko. [S. l.], Propagandni odsek IX. Korpusa, 1943–1945.

Samec, J. (1923): Življenje. Ljubljana, Zvezna tiskarna in knjigarna.

Samec, J. (1981): Sen morja: soneti in druge pesmi. Trst - Ljubljana, Založništvo tržaškega tiska - Cankarjeva založba.

Šinkovec, Č. (1949): Melanholija. Koledar Osvobodilne fronte za Svobodno tržaško ozemlje, 45.

Širok, K. (1935): Kapelica. Ljubljana, Akademsko založba.

Šorli, L. (1973): Bazoviškim žrtvam v spomin. V: Šorli, L.: Izbrane pesmi. Gorica, Goriška Mohorjeva družba, 84–85.

Šumrada, V. (1995): Marjuča. V: Paternu, B. (ur.): Slovensko pesništvo upora. 1941–1945. Partizanske. Druga knjiga. Novo mesto - Ljubljana, Tiskarna Novo mesto, Dolenjska založba - Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 71.

Bernik, F. (1984): Trst v slovenski poeziji. V: Bernik, F. (ur.): Trst v slovenski poeziji. Trst - Koper, ZTT - Lipa, 5–13.

Čermelj, L. (1965): Slovenci in Hrvatje pod Italijo med obema vojnoma. Ljubljana, Slovenska matica.

Dando-Collins, S. (2010): The great fire of Rome: the fall of the emperor Nero and his city. Cambridge (MA), Da Capo Press.

Kacin Wohinz, M. et al. (2000): Zgodovina Slovencev v Italiji 1866–2000. Zbirka Korenine. Ljubljana, Nova revija.

Mahnič, J. (1981): Uvodna beseda. V: Kosovel, S.: Zrcala. Koper, Lipa, V–XVII.

Moll, N. (1999): Immagini dell'«altro». Imagologia e studi interculturali. V: Gnisci, A. (ur.): Introduzione alla letteratura comparata. Milano, B. Mondadori (Sintesi), 211–248.

Ocvirk, A. (1974): Opombe. V: Kosovel, S.: Zbrano delo II. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 551–718.

Pageaux, D. (2005): Uvod v imagologijo. V: Smolej, T. (ur.): Podoba tujega v slovenski književnosti. Podoba Slovenije in Slovencev v tuji književnosti: imagološko berilo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, 9–20.

Pageaux, D. (2008): Uvod v imagologijo. V: Pageaux, D.: Imagološke razprave. Ljubljana, Institutum Studiorum Humanitatis, Fakulteta za podiplomski humanistični študij, 17–52.

Paternu, B. (1974): Poglavlje iz slovenskega narodnoosvobodilnega pesništva. V: Paternu, B.: Pogledi na slovensko književnost: študije in razprave. II. knjiga. Ljubljana, s. n., 217–247.

Volpi Lisjak, B. (2010): Tržaško morje: kraška obala, mesto in vasi: prezrti del zgodovine Slovencev. Zbirka Morje. Koper, Libris.